

Tu ce faci ca să-ți aperi onoarea?

Competențe generale

- aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană;
- manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață;
- relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare.

Competențe specifice

- identificarea unor trăsături morale definitorii ale persoanei;
- explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți;
- identificarea unor valori morale în diferite contexte de viață;
- recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană;
- recunoașterea unei varietăți de emoții trăite în raport cu sine și cu ceilalți;
- deosebirea comportamentelor prosoziale de cele antisociale.

Conținuturi

- trăsături morale ale persoanei (respect/lipsa de respect, sinceritate/nesinceritate, curaj/lașitate, încredere în sine și în ceilalți/neîncredere în sine și în ceilalți - clasa a III-a;
- raporturile noastre cu ceilalți oameni; valori morale (bine/rău, cinste/necinste, respect/lipsă de respect) norme (exemplificări ale normelor morale) și comportamente moral-civice (viața morală cotidiană, comportamente prosoziale - toleranță, competiție, empatie, cooperare și antisociale - conflictuale, agresive) - clasa a IV-a.

Activități de învățare

- recunoașterea trăsăturilor unor personaje și identificarea normelor morale care reglementează relațiile între oameni;
- punerea elevilor în situația de a-și exprima gânduri, sentimente, atitudini pornind de la duelul Lahovary-Filipescu; deosebirea comportamentelor pozitive

de cele negative;

- manifestarea spiritului tolerant, deschis către recunoașterea și interiorizarea valorilor și normelor morale, care încurajează interacțiunea socială pozitivă;
- exersarea unor comportamente moral-civice.

Strategii didactice

- strategii inductive bazate pe utilizarea exemplilor din duelul Lahovary-Filipescu, pentru identificarea trăsăturilor persoanei, a unor norme morale, a unor situații de respectare/încălcare a unor reguli și norme;
- strategii euristice bazate pe realizarea unor dramatizări pentru aplicarea unor reguli de conduită în grup;
- utilizarea metodelor activ-participative, interactive de învățare: discuții, dezbateri, gândire critică, confruntarea de idei, simularea, jocul de rol.

Resurse

- **MATERIALE:** set de imagini, obiect de patrimoniu: Pistol cu capse cu 2 țevi pentru duel, calibrul 9 mm, fabricat în Anglia, mijlocul secolului al XIX-lea. (sala 1, Muzeul Vârștelor);

Desfășurare

Printr-un set de imagini sau în vizită la muzeu, copiii iau contact vizual cu obiectul de patrimoniu. Aflăm care este părerea lor despre folosirea (cine/de ce/la ce?) acestui obiect. Află că un astfel de pistol era folosit și în dueli, participanții la duel foloseau pistoale asemănătoare pentru a porni cu șanse egale. De ce cred că este acesta un obiect de patrimoniu?

50 min

în perechi,
pe echipe,
individual

la școală/
Muzeul
Vârștelor

Tu ce faci ca să-ți aperi onoarea?

Informații despre **duel** (copiii se documentează individual despre acest subiect)

Duelul

Este o luptă între doi adversari, care folosesc aceleași arme și au șanse egale de a-l ucide pe celălalt. Cauza unui duel în trecut era de cele mai multe ori apărarea onoarei rănite. Duelul avea reguli tradiționale bine stabilite, dar astăzi această luptă este interzisă în aproape toate țările. Scopul duelului era obținerea unei așa numite „Satisfacții” pentru a salva „Onoarea pătată” în urma unei jigniri. În acest duel nu era importantă victoria, ci faptul că cei doi combatanți care acceptau duelul erau considerați „bărbați de onoare”, care riscau să fie răniți sau omorâți. Nu toți aveau acest privilegiu de a participa la un duel, ci doar cei care se puteau duela cu arme, de obicei nobili, ofițeri sau studenți. Jignirea era totdeauna factorul care provoca duelul, aceasta fiind considerată ca o problemă de onoare care trebuie rezolvată de bărbat. Jignirea putea fi verbală, prin ironie, dispreț, bătăie la adresa celuilalt, sau a unui membru al familiei. Jignirile puteau fi grave, ca o palmă, care nu sufereau amânare sau iertare, sau jigniri minore, la care era suficientă o scuză pentru aplanarea conflictului. Cel jignit chema la duel persoana care l-a jignit, și cerea să numească pe cei doi martori care vor participa la duel, care erau prieteni sau membri de familie. Duelul trebuia să aibă loc la cel târziu 24 de ore de la provocare, între timp martorii încercau rezolvarea pe cale pașnică a incidentului sau să determine ce arme vor fi folosite, pistol sau spadă. Folosirea altor arme necesita consimțământul celor doi combatanți. Datorită faptului că duelul era oficial interzis, se căuta ținerea duelului în secret, acesta având loc frecvent dimineața devreme, în locuri izolate. În afară de martori, la locul duelului mai erau un medic și, eventual, o persoană neutră care supraveghea dacă martorii respectă regulile duelului. Desfășurarea duelului era hotărâtă de gradul de jignire. În cazul folosirii pistolului, erau diferențe între numărul de împușcături (1, 2 sau 3), distanța de tragere care

era între 15 și 100 de m (frecvent ca. 11–74 m). La duelul cu sabia era stabilit dacă se oprește duelul când unul dintre duelanți sângerează sau până când este incapabil să continue lupta. Erau cazuri extreme de „fair play” când ambii combatanți ținteau dinadins cu arma alături, când numai unul din pistoale era încărcat, sau când condițiile erau mai severe și se duelau până la moarte.

Un duel celebru de care au avut parte bucureștenii s-a petrecut pe 29 noiembrie 1897 între Gheorghe Lahovary și Nicolae Filipescu, unul dintre membrii familiei care a locuit chiar în această casă unde astăzi se află Muzeul Vârstelor.

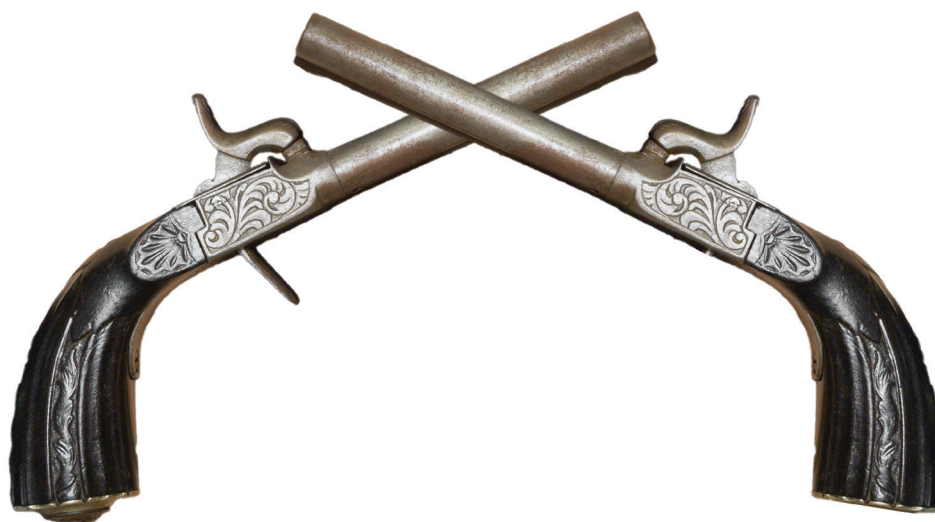
Cei doi bărbați erau jurnaliști și proprietari ai câte unui ziar bucureștean: Gheorghe Lahovary conducea ziarul „L'Independance roumaine”, iar Nicolae Filipescu pe cel numit „Epoca”. Ambele ziare susțineau doctrina liberală, însă Lahovary l-a atacat pe Filipescu într-un articol din ziarul său, acuzându-l de politică necinstită, adică ar fi de partea conservatorilor, deși se declara liberal. În urma acestui articol, Lahovary s-a trezit imediat cu cei doi martori aleși de Filipescu și cu provocarea la duel. Acesta a încercat să explice că în acel articol nu ataca onoarea adversarului său politic, ci doar prezenta faptele, dar a fost inutil. Nimeni nu l-a putut convinge pe Filipescu să renunțe la duel. A fost aleasă ca armă spada și ca loc sediul unei asociații sportive, locul unde se antrena în mod obișnuit Nicolae Filipescu. În dimineața zilei de 29 noiembrie, participanții la duel și martorii lor au coborât din trăsurile la 10:45, iar la ora 11 lupta deja începea. Prima rundă a durat un minut și s-a finalizat cu retragerea lui Lahovary, care nu era așa de experimentat, iar a doua a durat la fel de puțin, dar s-a terminat cu rănirea gravă a lui Lahovary, căruia spada i-a intrat 20 cm în zona inimii. Poliția a intervenit după moartea lui Lahovary, iar pedeapsa primită de Nicolae Filipescu a fost de doar șase luni de închisoare și plata unui leu despăgubire văduvei Lahovary. Acesta a fost înmormântat cu mare pompă.

Tu ce faci ca să-ți aperi onoarea?

5

Cu ajutorul întrebărilor, învățătorul află părerea copiilor despre acest duel:

- Care dintre cei doi crezi că a acționat moral (corect) înaintea duelului?
- Tu cum ai fi procedat dacă ai fi fost în locul unuia dintre ei?
- Ai argumente pro/contra acțiunii personajelor?
- Ce i-ar fi putut determina pe dueliști să renunțe la decizia de a se duela?
- Ce înseamnă onoare?
- Cum îți se poate păta onoarea în zilele noastre?
- Cum o poți apăra?
- Propune alternative amuzante în locul duelului pentru restabilirea onoarei unei persoane care a fost jignită de o alta!
- Ce ofense ți s-au adus? De către cine?
- Cum ai procedat ca să-ți restabilești onoarea?

Concluzii

Care sunt cele mai importante valori (însușiri) ale unui om de onoare?

- **respectul**, un om de onoare își respectă chiar și dușmanii;
- **cinstea**, își respectă cu sfințenie cuvântul dat, când un om de onoare spune că va face ceva, acel lucru este ca și făcut, nimic nu îl va opri să ducă la îndeplinire ceea ce a spus;
- **corectitudinea**, ia deciziile corecte cu încredere, care să fie echitabile și egale față de semenii;
- **compasiunea**, își ajută semenii cu fiecare ocazie, are stimă față de sine și față de ceilalți, este răbdător, blând, conciliant, este plăcut de toată lumea.

Opusul acestor însușiri, cu exemple din experiențele copiilor și căi de rezolvare a conflictelor.

Tu ce faci ca să-ți aperi onoarea?

1. Codul meu de onoare

Fiecare notează minim 3 însușiri care să constituie codul său de onoare.

---

3. Lucru în echipe

Realizarea unui cod al onoarei contemporan. Copiii vor imagina o definiție a onoarei și modalități pașnice și civilizate de reglare a onoarei între cetățeni. În urma lucrului pe echipe, acestea vor desemna câte un reprezentant care să susțină propriul cod și să argumenteze conținutul său. Ulterior prezentărilor, se poate iniția și o dezbatere între echipe având ca scop definirea celui mai eficient cod al onoarei.

---

2. Top al valorilor clasei

Pentru a le vedea opiniile, copiii vor dezbate, cu argumente pro și contra, cum au ajuns la ele și ce fac să rămână valorile de bază ale clasei.
